

IZHAJA VSAKI DAN

Štev. 275. — Izdaja vsaki dan, razen nedelja in praznikov, ob 5. uri popoldne. — Zbiranje naročnikov: v Trstu v okolici, Gorici, Kranju, Št. Petru, Pistoji, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele šteje po 5 v. (10 stot.). — OGLASE SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širini 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 8 st. mm, avarne, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 10 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljnjaja vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelček uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.
V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

Na vsa leta 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez doposlance naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdajo „EDINOSTI“ stane: celoletno K 5-20, pol leta K 2-60. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rekopisi se ne vračajo. Naročnine, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik koncesij lista „Edinost“. — Tiskarna tiskarna koncesija lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Poštne-hranilni račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Sklicanje državnega zbora.

DUNAJ 30. Zbiranje se, da bo državni zbor sklican za dne 20. oktobra.

Sprememba v diplomatični službi.

DUNAJ 30. Govori se, da nastopi odposlanec v Sofiji grof Thurn enoleten dopust in da ga nadomesti baron Giskra.

Izjava čeških deželnozborskih strank.

PRAGA, 30. — Skupna parlamentarna komisija poslanskega kluba češke agrarne stranke in narodnosvobodnoseljske stranke ste imeli danes predpoludne pod predsedstvom posl. dr. Škarda sejo, katere se je kakor zastopnik konservativnega veleposvetstva vdeležil trdi grof Clam Martinic. Oba načelnika Dvčak in Škarda sta najprej poročala o pogajanjih, ki so se vršila po zadnji seji parlamentarne komisije. Nato se je razpravljalo o položaju v zbornici, kakor je postal po sklepu zveze nemških poslancev, v katerem so bili že v naprej odklonjeni češki predlogi glede dnevnega reda enoglasno in brez debate, valed česar je bila izključena vsaka nada na možnost delovanja v deželnem zboru. Nato je bila sklenjena izjava, ki jo omenjeni stranki razglasile.

Ta izjava se glasi: Češke stranke so za delovanje deželnega zbora storile, kar so mogle storiti in prepustajo edino-le nemškim strankam odgovornost za to, da je bilo tudi letošnje zasedanje deželnega zbora odgodjeno in za nadaljnje posledice, ki nastanejo iz tega.

Ogrska kriza.

BUDIMPEŠTA 30. „Ogr. biro“ poroča z Dunaja: Ministerski predsednik dr. Wekerle je sinoči dlje časa konferiral z guvernerjem avstro-ogrske banke Popovicem, a danes predpoludne pa z ministrom za latere grofom Aladarjem Zichy-jem. Ob 11^{1/2} je česar vprejel dr. Wekerle v privatni avdijenci, ki je trajala eno in pol ure. Do odločitve ni prišlo, utegne pa priti prihodnji teden.

Zrakoplovstvo.

NEW YORK 30. — Wilbur Wright je včeraj napravil dva poleta v zraku, katere je gledalo na tisoče ljudi. Pri drugem poletu je Wilbur Wright križaril nad new yorškim pristaniščem in je obletel kip svobode, plaval nekoliko časa nad Hudsonom in se končno srečno vrnil na Governors Island.

POTSDAM 30. — Orville Wright se je danes predpoludne na Bornstetstskem polju dvignil v zrak. Polet se mu je posrečil. — Navzoča je bila tudi cesarica Avgusta Viktorija.

GRADEC 30. — Deželni zbor je sklenil podeliti rodbini zrakoplovec Rennerja K 2000 kakor častni dar. Rennerjev zrakoplov je te dni napravil več poskusnih poletov, ki so uspeli.

GRADEC 30. — Rennerjev zrakoplov I. se je danes ob 5. uri 25 min. zopet dvignil v zrak, obkrožil je ozemlje jenskega sejma, nakar se je ob 6. uri 33 min. ob ploskanju številne množice srečno spustil zopet na zemljo.

NEW YORK 30. Zrakoplovec Baldwin je s svojim zrakoplovom napravil poskusni

polet na severu mesta. Padel je pa v reko Hudson, vendar se ni poškodoval.

Na Francoskem odpravijo deportacijo.

BEROLIN 30. „Voss. Zeitung“ poroča iz Pariza, da se v ministerstvu za notranje stvari posebna komisija bavi z vprašanjem, ako je umestno, da se odpravi deportacija kaznjencev v kolonije, in da se mesto tega uvede druga kazen.

Zaroka portugalskega kralja.

LIZBONA 30. List „Seculo“ piše, da se kralj vkljub vsem dementijem poroči s staro hčerjo vojvode Fife in da se bo poroka vršila v Lizboni meseca aprila prib. leta. — Druge vesti pa pravijo, da se kralj Manuel poroči z eno avstrijskih nadvojvodinj.

Krečansko vprašanje.

CARIGRAD 30. — Valed govoric, razširjenih v evropskem časopisju o krečanski konferenci, je „porta“ po turških poslaniških vprašala o tem pri interesiranih vlastih in prejela odgovor, da jim ni v tem ničesar znano. Sedanja trenutno ni pripraven za razpravljanje krečanskega vprašanja. Današnja „Jeni Gazeta“ beleži govorico, da je predsedniku senata Said paši poverjena misija, naj radi krečanske konference povpraša v Parizu in Londonu. Po informacijah iz dobrega vira je bil Said paša poslan v Pariz in London po direktnem nalogu sultanov.

TURČIJA.

CARIGRAD 30. Več tukajšnjih trgovcev se pridruži solunskim trgovcem, ki odpotujejo v Avstro-Ogrsko. „Tanin“ izraža v uvodnem članku svoje zadovoljstvo nad projektiranim potovanjem in ojašanjem, ki jih je dala Avstro-Ogrska.

CARIGRAD 30. — Ruško poslaništvo je priobčilo porti, da vprejme car v Livadiji turško misijo v času od 6. do 8. oktobra. Misijo bo vodil minister za zunanje stvari Rifaat paša.

SERBIJA.

BELIGRAD 29. Srbska vlada je sklenila, da se Srbija udeležijo razsvetle v Rimu leta 1911. Izvoljen je poseben odbor, ki izbere iz srbske stare, srednjeveške umetnosti najlepše spomenike, ki jih razloži na razstavi.

BELIGRAD 30. — Teh dni odpotujejo iz Belegrada inženirji, da pričnejo meriti in trasirati nove železniške proge, ki se jih misli graditi od Kragujevca preko Kraljeva na Raško.

ŠPANIJA.

PARIZ 30. „Matin“ poroča iz Madrida: Včeraj se je v Asaltu razletela bomba, ki je poškodovala nekoliko hiš. Trije pasanti so bili ranjeni, med temi dva težko. V nekem barcelonskem okraju je tudi eksplozivna bomba, ranila več oseb in napravila mnogo gmotne škode.

MADRID 30. — Radi zadnjih zmag v ruskem ozemlju je bilo mesto sinoči razsvetljeno. Velikanska množica ljudstva se je sprehajala po ulicah in vsklikala „Živla Španka!“ „Živla armada!“ Pred kraljevo palačo je množica aklamirala kralja, ki je prišel na balkon. Tudi v pokrajinah so bile manifestacije.

Dunaj 30. Na pogrebu bivšega poljedelskega ministra grofa Ferdinanda Buquoi bosta zastopala vlado ministra Schreiner in

Začek. Poljedelsko ministerstvo bodo mesto ministra Brada, ki je nekoliko bolehen — zastopali delegatje.

PARIZ 30. — Ministerski svet je sklenil, da se zbornica zopet sestane 19. oktobra.

LONDON 30. — Lordmayorjem je bil izvoljen sir John Knill. Novi lordmayor je katolik.

DRAŽDANE 30. — Umrli je včeraj bivši državni minister grof Hohenhal.

MAGDEBURG 30. Na včerajšnji porotni razpravi proti ubojci Holzheuerju, so obtožbenca nakrat napadli krči in se je mrtov zgrudil na tla.

Udeležba strank na letošnjih in lanskih goriških volitvah v splošni kuriji.

Da si napravijo naši čitatelji jasno sliko o pomenu letošnjih volilnih rezultatov v goriški splošni kuriji, hočemo tu navesti lanske volilne rezultate na prvi in na ožji volitvi ter jih primerjati z letošnjimi. Iz tega primerjanja se bo dalo sklepati o šansah ene in druge stranke na predstojećih ožjih volitvah, ki se bodo vršile 5. oktobra t. l.

Lani je bilo v vsem slovenskem delu goriške dežele vpisanih v splošni kuriji 33.527 volilcev ter je bilo oddanih na prvi volitvi vršilci se 2. marca 18.231 veljavnih glasov.

Od teh so prejeli povprečno:

klerikalni kandidati	8890 glasov
agrarno-napr.	8708 "
socijalistični	633 "

Relativna večina klerikalnih kandidatov med agrarno-naprednimi je znašala torej povprečno 182 glasov.

Po okrajih so prejeli:

V tolminskem okraju:

klerikalci	2860 glasov
agrarno-napr.	1700 "
torej klerikalci več	1160 "

V goriškem okraju:

klerikalci	5025 glasov
agrarno-napr.	4878 "
torej klerikalci več	147 "

V sežanskem okraju:

klerikalci	1005 glasov
agrarno-napr.	2130 "
torej agrarno-napr. več	1125 "

Na ožjih volitvah so prejeli lani povprečno:

klerikalni kandidati 12170 glasov
agrarno-napr. 12900 "

Relativna večina agrarno-naprednih kandidatov nad klerikalnimi je znašala torej na lanskih ožjih volitvah 730 glasov. Agrarno-napredni kandidati so torej napredovali v primeri k klerikalnim od prvih do ožjih volitev za celih 912 glasov.

Po okrajih so dobili na lanski ožji volitvi povprečno:

V tolminskem okraju:

klerikalci	4039 glasov
agrarno-napr.	2731 "
torej klerikalci več	1308 "

V goriškem okraju:

klerikalci	6620 "
agrarno-napr.	6572 "
torej agrarno-napr. več	48 "

V sežanskem okraju:

klerikalci	1005 glasov
agrarno-napr.	2130 "
torej agrarno-napr. več	1125 "

Na ožjih volitvah so prejeli lani povprečno:

klerikalni kandidati 12170 glasov
agrarno-napr. 12900 "

Relativna večina agrarno-naprednih kandidatov nad klerikalnimi je znašala torej na lanskih ožjih volitvah 730 glasov. Agrarno-napredni kandidati so torej napredovali v primeri k klerikalnim od prvih do ožjih volitev za celih 912 glasov.

Po okrajih so dobili na lanski ožji volitvi povprečno:

V tolminskem okraju:

klerikalci	4039 glasov
agrarno-napr.	2731 "
torej klerikalci več	1308 "

V goriškem okraju:

klerikalci	6620 "
agrarno-napr.	6572 "
torej agrarno-napr. več	48 "

V sežanskem okraju:

klerikalci	1005 glasov
agrarno-napr.	2130 "
torej agrarno-napr. več	1125 "

Na ožjih volitvah so prejeli lani povprečno:

klerikalni kandidati 12170 glasov
agrarno-napr. 12900 "

Relativna večina agrarno-naprednih kandidatov nad klerikalnimi je znašala torej na lanskih ožjih volitvah 730 glasov. Agrarno-napredni kandidati so torej napredovali v primeri k klerikalnim od prvih do ožjih volitev za celih 912 glasov.

Po okrajih so dobili na lanski ožji volitvi povprečno:

V tolminskem okraju:

klerikalci	4039 glasov
agrarno-napr.	2731 "
torej klerikalci več	1308 "

V goriškem okraju:

klerikalci	6620 "
agrarno-napr.	6572 "
torej agrarno-napr. več	48 "

V sežanskem okraju:

klerikalci	1005 glasov
agrarno-napr.	2130 "
torej agrarno-napr. več	1125 "

Na ožjih volitvah so prejeli lani povprečno:

klerikalni kandidati 12170 glasov
agrarno-napr. 12900 "

Relativna večina agrarno-naprednih kandidatov nad klerikalnimi je znašala torej na lanskih ožjih volitvah 730 glasov. Agrarno-napredni kandidati so torej napredovali v primeri k klerikalnim od prvih do ožjih volitev za celih 912 glasov.

Po okrajih so dobili na lanski ožji volitvi povprečno:

V tolminskem okraju:

klerikalci	4039 glasov
agrarno-napr.	2731 "
torej klerikalci več	1308 "

V goriškem okraju:

klerikalci	6620 "
agrarno-napr.	6572 "
torej agrarno-napr. več	48 "

V sežanskem okraju:

klerikalci	1512 glasov
agrarno-napr.	3598 "
torej agrarno-napr. več	2086 "

Letos je bilo v slovenskem delu goriške dežele v splošni kuriji vpisanih 33.800 volilcev ter je bilo oddanih na prvi volitvi vršilci se 26. pr. m. 21051 veljavnih glasov.

Od teh so prejeli povprečno:

klerikalni kandidati	10494 glasov
agrarno-napr.	9377 "
socijalistični	1184 "

Relativna večina klerikalnih kandidatov nad agrarno-naprednimi znaša torej letos povprečno 1117 glasov.

Po okrajih so prejeli:

V tolminskem okraju:

klerikalci	2868 glasov
agrarno-napr.	1761 "
torej klerikalci več	1107 "

V goriškem okraju:

klerikalci	6041 glasov
agrarno-napr.	5291 "
torej klerikalci več	750 "

V sežanskem okraju:

klerikalci	1591 glasov
agrarno-napr.	2354 "
torej agrarno-napr. več	763 "

Da zmaga na letošnjih ožjih volitvah agrarno-napredni kandidati nad klerikalnimi bi morali valed gori navedenega napredovati na teh volitvah najmanj za 1126 glasov nad klerikalnimi kandidati torej za 214 glasov več,

nego lani, kar je lahko mogoče, ako se pomisli, da so letos klerikalci spravili že na prvi volitvi skoraj vse svoje volilce, dočim imajo vsi slovenski okrajšje okoli 12000 glasov rezerve, a od teh sam Kras, ki je pretežno agrarno-napreden še nad 3000 glasov. Ako se v tolminskem in goriškem okraju na ožjih volitvah razmerje ne poslabša, odloči zmago lahko sam Kras. Ker so se pa klerikalci udeležili prvih volitev številnejši nego agrarno-napredni volilci, je pričakovati, da se tudi v tolminskem in goriškem okraju razmerje glasov zboljša na korist agrarno-naprednih kandidatov.

Da zmaga na letošnjih ožjih volitvah agrarno-napredni kandidati nad klerikalnimi bi morali valed gori navedenega napredovati na teh volitvah najmanj za 1126 glasov nad klerikalnimi kandidati torej za 214 glasov več,

nego lani, kar je lahko mogoče, ako se pomisli, da so letos klerikalci spravili že na prvi volitvi skoraj vse svoje volilce, dočim imajo vsi slovenski okrajšje okoli 12000 glasov rezerve, a od teh sam Kras, ki je pretežno agrarno-napreden še nad 3000 glasov. Ako se v tolminskem in goriškem okraju na ožjih volitvah razmerje ne poslabša, odloči zmago lahko sam Kras. Ker so se pa klerikalci udeležili prvih volitev številnejši nego agrarno-napredni volilci, je pričakovati, da se tudi v tolminskem in goriškem okraju razmerje glasov zboljša na korist agrarno-naprednih kandidatov.

Da zmaga na letošnjih ožjih volitvah agrarno-napredni kandidati nad klerikalnimi bi morali valed gori navedenega napredovati na teh volitvah najmanj za 1126 glasov nad klerikalnimi kandidati torej za 214 glasov več,

nego lani, kar je lahko mogoče, ako se pomisli, da so letos klerikalci spravili že na prvi volitvi skoraj vse svoje volilce, dočim imajo vsi slovenski okrajšje okoli 12000 glasov rezerve, a od teh sam Kras, ki je pretežno agrarno-napreden še nad 3000 glasov. Ako se v tolminskem in goriškem okraju na ožjih volitvah razmerje ne poslabša, odloči zmago lahko sam Kras. Ker so se pa klerikalci udeležili prvih volitev številnejši nego agrarno-napredni volilci, je pričakovati, da se tudi v tolminskem in goriškem okraju razmerje glasov zboljša na korist agrarno-naprednih kandidatov.

Da zmaga na letošnjih ožjih volitvah agrarno-napredni kandidati nad klerikalnimi bi morali valed gori navedenega napredovati na teh volitvah najmanj za 1126 glasov nad klerikalnimi kandidati torej za 214 glasov več,

nego lani, kar je lahko mogoče, ako se pomisli, da so letos klerikalci spravili že na prvi volitvi skoraj vse svoje volilce, dočim imajo vsi slovenski okrajšje okoli 12000 glasov rezerve, a od teh sam Kras, ki je pretežno agrarno-napreden še nad 3000 glasov. Ako se v tolminskem in goriškem okraju na ožjih volitvah razmerje ne poslabša, odloči zmago lahko sam Kras. Ker so se pa klerikalci udeležili prvih volitev številnejši nego agrarno-napredni volilci, je pričakovati, da se tudi v tolminskem in goriškem okraju razmerje glasov zboljša na korist agrarno-naprednih kandidatov.

Socijalna demokracija in narodnostni problem.

I.

Začetkom tega meseca je imela češka socijalna demokracija v Pragi svoj kongres. Ta kongres se je dvignil daleč nad okvir socijalne demokracije po svojih debatah o narodnostnem problemu v Avstriji. Te debate so se gibale na višinah stvarnosti, političnega kriterija in največje — poredke aktualnosti. Opravičeno jim je vse notranji politični svet Avstriji sledil z največjo pozornostjo. To je bilo zares v interesu prizadevanj — ki so bila doslej, žal vsa brezuspešna — za povoljno rešitev avstrijskega narodnostnega problema.

Skrnomost prostora v našem listu nam ni dovoljevala, da bi bili sproti prinašali obširna poročila o kongresu češke socijalne demokracije v Pragi. Tudi sedaj se moramo omejiti le na najvažnejše momente iz debat o narodnem vprašanju. Ozreti se hočemo le na tozadnji referat in debato o njem dne 9. septembra.

Čela nanovo in ves teden, za retnico, ves teden sta prebila v ljubimčkanju.

Potem se je bavila z urejevanjem notranjskosti. To je trajalo pač ves mesec. Dnevi so minevali drug za drugim v brezpomembnih, a vendar zanimajocih opravilih. Naučila se je ceniti in upoštevati malenkosti v življenju. Izvedela je, da se more človek zanimati za ceno jajec, ki stanejo nekaj vinarjev več ali manj, kakor je ravno sezona. Bilo je poleti. Šla je na polje, da bi videla, kako žanjejo. Radost solca se je bratila z ono v njenem srcu.

Prišla je jesen. Njen seprop se je vrغل na lov. Zjutraj je odhajal s svojima dvema psoma Medorjem in Mirzo. Tedaj je ostajala sama, a ne da bi se bila bogve kako žalostila nad Henrikovo odsotnostjo. Ljubila ga je sicer, a ni ga rarno pogrešala. Ko se je vrnil, je obrnila svojo pozornost predvsem na psa. Postregla jima je vsak večer z materinsko ljubeznijo, božala ju je brez konca, dajala jima je tisoč ljubkih imen, ki jej niso nikoli prihajali na misel, da bi jih nadevala svojemu soprogu.

On jej je pripovedoval vsakrat o lovu. O načelu je kraje, kjer je urečal jerebice; čudil se je, da ni našel zajca v detelji Jošipa Ledentu, ali pa se je togotil nad postopanjem gospoda Lechapelier iz Havra, ki je lažil nepravdoma ob robu njegovega ozemlja, da bi streljal divjačino, ki jo je nagnal on, Henrik pl. Parville.

(Pride še.)

PODLISTEK.

Prvi sneg.

GUY de MAUPASSANT. — Prevaj. PASTUŠKIN.

Dolgo sprehajališče Croisette se je vilo ob kraja modre vode. Tam doli, na desno, moli l'Estrel daleč naprej v morje. S tem da zapira obzorje s krasnim južnim nakitom svojih rtastih, senčnatih in bizarnih vrhov, preteča dolgo cesto.

Na levo kažeta v vodi počivajoča otoka Sainte Marguerite in Saint Honorat svoj z jelkami pokrit hrbet.

In vse naprej vzdolž širokega zaliva, vzdolž visokih pogorij, ki obdajajo Cannes, se zdi, da so zadrževali v solncu topoli vil. Daleč tja se vidijo jasne hiše, posejane po hribih odgoraj navzdol, omadeževaje kakor nežne pike motno zelen.

Vodi najbližje gledajo z ekui na široko sprehajališče, ki ga obkrožajo mirni valčki. Prijetno je in sladko. To je nekak zimski dan, kamor se komaj ukrepa pramen mraza. Nad vrtnimi zidovi je opaziti drevesa orazl in citron, polna zlatega ploda. Dame, pomenukajoče se z gospodi, šetajo polagnih ko-

rakov po peščeni sleji, in za njimi otroci, ki gonijo svoje obroče.

Mlada dama je ravno stopila iz male in koketne hiše z durmi na Croisette. Za trenotek se je ustavila, da si ogleda šetalec; namrečnila se je in dosegla s težko hojo prazno klop nasproti morju. Utrujena, ker je napravila dvajset korakov, je sela in sodela. Njeno blede obličje kakor mrtvaško. Kašlja in dviga k ustnicam svoje prozorne prste, kakor da hoče ustaviti te sunke, ki jo vso izmučajo.

Gleda nebo, polno solca in lastovk, trmaste vrhunce Esterela tam doli in čisto blizu modre morja, tako mirno, tako krasno.

Nasmehnila se je še enkrat in zamrmala: — O, kako sem srečna!

In vendar ve, da skoro umrje, da ne bo videla več pomladi, da bodo čez leto vzdolž istega sprehajališča šetali isti ljudje, ki hodijo sedaj mimo nje, in videti dihati nežne sapice tega prijetnega kraja, s svojimi nekoliko starimi otroci, z vodno upanja, sladkosti, sreče polnim srcem, dočim njeno meso, ki jej je še ostalo do danes, razpade na duu z verigo ograjenega kroga, razpade v gnjilobo in pusti samo njene kosti spravljene v židani obleki, ki si jo je bila izvolila za smrt.

Nje ne bo reč. Vse življenje se bo nadaljevalo za druga. Za njo bo končano, končano

Referiral je dr. Šmeral in esencijelne misli v tem referatu bile:

Tista Avstrija, ki je bila prednjačica katolicizma je dospela do poraza pri Solferinu (1859). Nje sanje kakor nemške prvačice so bile odsanane pri Kraljevem Gradcu (1866) in Sedanu (1870).

Katera je torej sedaj nje državna ideja? Le jeden cilj bi morala imeti: da različnim narodom, živečim na nje ozemlju, ki jih mora ujediniti k skupnemu gospodarskemu delu, dade narodno in kulturno samostojnost.

Če hoče na Balkanu delati svojo politiko, bo to možno le, ako na znotraj napravi mir med narodi. Ne kakor orožnik more Avstrija trajno pridobivati vpliva na Balkanu: ne s pomočjo bajonetov, ampak s pomočjo trgovskih potnikov, z industrijo in trgovino! Če hoče pridobiti vpliva na balkanske narode, si mora pridobiti njihove simpatije, mora ustvariti gospodarske in kulturne odnose do njih; a to bo mogla le, ako uredi notranje odnose — ako bodo balkanski narodi videli, da vsi narodi te države uživajo toliko svobode, toliko demokracije, samostojnosti in možnosti za kulturni razvoj — da bodo balkanski narodi, ki imajo skoraj vsi v tej nešči državi svojih soplemenjakov, gledali na nas z zavistjo in hrpenenjem, ker je tu centrum njihove kulture, srce njihovega narodnega življenja!

Program Avstrije mora biti torej: *izvedenje polne narodne avtonomije za vse narode na podlagi personalitetnega principa; demokratiziranje, avtonomiziranje in decentralizacija državne uprave in državnih oblasti v vseh družinih pregledih. Zakonodajni organ za narod naj bo narodni parlament s kompetenco v vseh narodno-kulturnih stvarih, izvršni organ pa narodna vlada!*

Narodni parlament bi moral razpolagati finančnimi sredstvi, ki naj bi se pridobila s tem, da bi se dohodek gotovih davčnih kategorij razdelil na vse narode primerno njihovi moči. Za reševanje narodno-kulturnih stvari bi se ustvarile posebne instance, narodna zastopstva in izvršni organi. V vseh družinih pogledih naj se moč sedanjih državnih oblasti prenese na avtonomne oblasti po angleškem vzoru. Ta teritorialni organizacijski sistem demokratične avtonomije naj bi se kolikor možno decentraliziral. S takim avtonomiziranjem uradov bo slednjič izveden princip: da je vsaki narod gospodar svojih uradov!

To bi bil v glavnih potezih referat na zadnjem kongresu češke socialne demokracije v Pragi o nacionalnem problemu v Avstriji. Sledila je debata, ki je bila na isti visini stvarnosti, širokega obzora — in zato istakto zamiva v visoki meri za nas vseh in poučna — ne v najzadnje vrsti za našo jugoslovansko socialno demokracijo.

Razmerje med državo in narodi.

Branitelj v „veleizdajniškem“ procesu v Zagrebu, dr. Z. Bertić, priobčuje v „Pokretu“ veleinteresantno polemičen članek proti — državemu pravniku Accurtiju. Ta poslednji je namreč — kakor je bilo že to njegovo najljubše orožje v tem procesu — nekaj podtaknil rečenemu branitelju, češ, da je poslednji rekel: „Država naj nam izpolni vse naše zahteve, pa ne bomo gravitirali ven preko mej“. To je državni pravnik podtaknil in potem označil to kakor pripoznanje, da obtoženci res gravitirajo prek mej v — Srbijo, torej da res veleizdajajo.

To slučaj nehotetne borbe od strani državnega pravdnika je porabil dr. Bertić, da je napisal v gorlečenem listu nekoliko interesantnih razmotiranj o razmerju med državo in njenimi narodi, o dolžnostih države do narodov.

Jaz sem hotel — pravi — raztolmačiti državemu pravdniku, kako mlajše, napredne in demokratične stranke v manjih narodih niti ne sanjajo več o svoji državni samostojnosti in neodvisnosti, ker so prišle do spoznanja, da je mali državi v današnjih časih nemogoče biti svobodna in popolnoma neodvisna. Ta neodvisnost je samo formalna in jako relativna in navadno na škodo notranjih državljanov in pravice in svobode, ki so za kulturni napredek vsakega naroda čisto važnejša, nego li formalna svoboda in neodvisnost njihove države. Zato tudi moderna politična stranka, kakoršnja je menda tudi srbska samostalna stranka, ni da bi morala biti revolucionarna, ako je odločilo narodno, kakor je hotel državni pravnik dokazati v svoji glasoviti obtožnici proti — srbski samostalni stranki.

Vsega tega nisem mogel biti na razpravi, ker mi ni bilo dovoljeno, da bi v politični pravdi govoril o politiki.

Nu — nadaljuje dr. Bertić — tudi če nisem rekel vsega, kar sem želel, bi bil državni pravnik vendar lahko umel svojo misel iz onega, kar sem rekel, ker je to tako jasno in umljivo, da se tudi samo pravi. — Kajti davno že so minuli nemni časi, ko so bili narodi brezpogojno udani kakor državi. Danes zahteva sleherni narod od države tudi svoja prava, zahteva plačila za to, kar daje državi v znoju in denarju svojem.

To zahtevajo Hrvatje in Srbi. Zahtevajo od te države, kar zahtevajo tudi

drugi, a so že dobili — zahtevajo garancije za svoj obstanek in narodni napredek. Ako nam država teh skromnih zahtev ne izpolni ter dobimo mi danes jutri uverjenje, da nam ta država ne pripravlja dobrega — e, potem ne bomo mogli biti z dušo in srcem udani tej monarhiji, pa tudi če bi vsi državni pravdniki v monarhiji nastopali proti nam z obtožnicami — radi veleizdaje.

To je — zaključuje dr. Bertić — vse tako jasno, razumljivo in naravno, da si jaz usojam reči to celo brezpogojno lojalnem gospodu, državnemu pravniku Accurtiju.

Jadranska železnica.

Srbski minister javnih del g. Pašić je izjavil uradniku timsko „Tribune“ sledeče o Jadranski železnici:

Železnico izgradi sindikat ruskih, srbskih francoskih in italijanskih kapitalistov. Največ kapitala so uložili Rusi. Kapitali za izgradbo luke na Jadranu so večinoma italijanski in srbski.

Železniška proga iz Praava na Donavo (na meji med Rumunsko in Srbijo) do Negotina, Zaječara, Knjaževca, to je na srbskem ozemlju, se že izdeluje in skoro bo dogotovljena.

Železnica ob reki Timok, ki je sedaj ozkotirna, se spremeni do jeseni v normalno-tirno, tako, da bo do junija izdelana ena tretjina vse železnice do Jadrana. Za tem začne Srbija takoj z delom na progi Knjaževac-Niš-Prokuplje-Kurumlija-Merdare na meji med Srbijo in Turčijo.

Sedaj dela Srbija na to, da bi izprselovala v Franciji posojilo 120 milijonov lir. Ta svota se uložiti za železniške konstrukcije.

Iz Merdara bo tekla železnica po dolini Laba do Prizrena in potem po dolini Drine do Jadranskega morja. Ni še odločeno, kje izide železnica na morje, v S. Giovanni di Medua, ali S. Nicolo. Jeden rokav železnice spoji tudi črnogorsko pristanišče Bar. Ozemlje, po katerem bo vozila nova železnica, prebogat je na rudnikih, neizrabljenih gozdovih in žitornih dolinah.

Minister Pašić je omenil še, da se je že leta 1891—1892 dogovarjal v tem pogledu s Crispijem, ki je razumeval važnost te železnice za Italijo. V letih 1896 do 1897 so se dogovarjali zopet o tem v Rimu in stvar je bila končno sklenjena. Pašić se nadeja, da Turčija gotovo dovoli izgradbo železnice na svojem ozemlju, ker bo imela tudi zanjo strateške važnosti. Nadejati se je, da se železnica dogotovi in izroči prometu v štirih letih. Potem izgradi Srbija progo Ulica-Uvac, da spoji tako svojo železniško zvezo z bosanskimi železnicami, ki imajo svoj izhod v Metkoviću, Dubrovniku in Boki Kotorski. Po novi železnici se bo vozilo iz Bukarešte do Napolja v 24 urah. Pašić veruje, da nova železnica znatno povzdigne blagostanje vseh balkanskih držav, posebno pa Srbije, ki se tako popolnoma ekonomski emancipira od — Avstrije.

Statistika „veleizdajniškega“ procesa v Zagrebu.

Zagrebski sodniki so si pridržali 14 dni časa, da čim „vestneje“ izkuste razsodbo proti 53 obtoženih Srbov. Med tem hrvatsko-srbsko in znanje novinstvo prebavlja to dolgo pravdo. Rezultati so strašni. Poznani so bili že prvega dne tega procesa, ali sedaj, ko nam je pred očmi vsa slika, skoro ne bi jej verjeli.

Accurti ne zna boljšega zdravila proti pravoreku svetovnega sodišča, nego da pleni zagrebske novine. Hotel bi nesrečno, da se se svojo „avtoriteto“ zagrim vseh javnosti: molči! A vara se; grozno se vara, ker javnost govori jezikom grozne resnice, kateri ne odoli nikakih tiranija v Hrvatski.

Evo, tudi našim čitateljem, ki so toliko mesecev iskreno sočustvovali se svojimi proganjanimi brati, nekoliko statistike iz zagrebskega monstre-procesa!

Proces je trajal skoro 7 mesecev in 150 razpravnih dni. Zaslišanih je bilo 291 prič obtožbe in samo 42 obrambe, ki je predložila 324 prič! Torej 291:42!!

Prič obtožbe je bilo za kaznovanih: radi goljufije 6; radi tatvine 25; radi ubojstva ali teške telesne poškodbe 9. v preiskavi radi zločina sta dva, a tri dosedevajo kazneni zločini.

Po političnem prepračanju je bilo prič obtožbe: 218 frankovcev!

Vprašanja braniteljem odklonjeno so bila v 758 slučajev, in obtožencem 364-krat, skupaj torej 1122-krat.

Branitelj je bila odvzeta beseda 90-krat, obtožencem pak 124-krat, skupaj 214-krat.

Branitelji so vložili nič manje nego 2075 pritožb ničnosti, obtoženi pak 180. Više kassacijsko sodišče bo moralo torej odločevati o veljavnosti vodstva tega procesa v 2255 slučajev.

Obramba je stavila 1932 raznih predlogov; „liberalni“ senat pak je urazil celih 77, torej 1932:77!!

Obtoženci so bili disciplinarno kaznovani samotnim zaporem 17-krat, temno celico 54-krat, skupno torej 71-krat.

Z razprave je bilo odstranjenih 32 obtožencev in sicer povprečno vsaki po 116 dni.

Torej od 150 dni razprav je 32 obtožencev sedelo samo 34 dni.

Branitelji so bili kaznovani z 2530 kron globe. Branitelj dr. Budisavljević je kaznovan z 8 dni zapora zaradi „razžaljenja“ onega člana senata. Gospa dr. Hinkovića pa radi znanega incidenta na galeriji je bila obsojena na 14 dni zapora.

Ob sami priliki Naističevega zaslišavanja je bilo odklonjenih 78 vprašanj, v 5 slučajih je bila odvzeta beseda, vložnih je bilo 195 pritožb ničnosti, predloženih 172 prič, ki so bile vse odklonjene. Stavljenih je bilo 106 predlogov, od katerih je bil vprašet — 1!!!

Zamislite se, dragi čitatelji, kako izgleda justica v Hrvatski, ki jo komandirajo njeni grobokopi. Ta statistika je porazna za gosp. Accurtija pred civiliziranim svetom, ki je priučen na — moderno sodstvo.

Pogajanja za delovanje češkega deželnege zbora ponesrečila.

Pogajanja za delovanje češkega deželnege zbora so popolnoma ponesrečila, ker Nemci niso hoteli odnehati.

Vae Bismarthovo posredovanje torej nič ni pomagalo. Mož je pokazal, da je jako slab mešetar.

Deželni zbor bo brzkone zaključen že drugi teden.

Vseslovanska banka v Petrogradu.

Ruskemu finančnemu ministru je bil izročen memorandum glede osnutja vseslovanske banke, ki bi imela svoj sedež v Petrogradu. Finančni minister je zagotovil projektu svojo podporo, ter izjavil, da je rekel že spomladi dr. Kramara, da bi Rusija ne mogla podpirati vseslovanske banke, ako bi imela svojo centralo v Pragi, to je, izven Rusije.

Hanibal ante portas.

V dunajskem mestnem svetu je bil pred kratkim uvožen predlog, naj se proglasi nemščina kot edini poslovni in uradni jezik občine dunajske. Dr. Lueger je takrat izjavil, da je to nekaj povsem umljivega in da dokler bo on župan, ne bo dopuščal, da bi se v dunajskem mestnem svetu govorilo češki. Ta izjava je baje zelo ozlovolila nemške kroge, ki pravijo da more dr. Lueger pač smatrati kakor samo ob sebi umerno, da ostane nemščina uradni jezik dunajske občine, dokler bo on župan, ne more pa dati takega zagotovila za svoje naslednike.

Zato so vzpizorili akcijo, ki jej je namen, da določi nemščino kakor edini uradni jezik nižjeavstrijskih občin.

Strah ima velike oči! Naši Nemci, ki sicer tako ponosno zatrjujejo, da se ne boje drugega nego Boga, se boje že calo, da bi dr. Luegerjev naslednik postal kak — Čeh. Preklicano na slabih nogah mora stati to dunajsko nemstvo, če so v takem strahu pred Čehi!

Gospodje pa pozabljajo popolnoma, da jim v njih sklepi ne pomagajo nič, ker ako bi dobili res Čehi večino v občinskem zastopu bi oni sklep enostavno premenili in proglasili češčino uradnim in razpravnim jezikom.

Dnevne vesti.

NAROČNIKOM. Prosimo gg. naročnike naj naročnino pravočasno obnove, da ne bo presledka v dostavljanju lista. Posebno one, ki so zaostali z naročnino, pozivljamo, naj nemudoma poravnajo zastanek, ker drugače bi bili primorani ustaviti jim list.

Uprava „Edinosti“.

„Krepak“ odgovor! — V svojem odgovoru „Edinosti“, ki je ponatisnila par „duhovitih“ polemičnih cvetk iz obeh prih slovenskih dnevnikov — omenja „Slovenec“, da je tako pisanje, kakoršnjeja se poslužuje on, le „krepak“ odgovor. — Izbrano, gospod — „Slovenec“!

Mi pa — ki to dubovito „krepkost“ nepristranski in od daleč opazujemo, poročamo Slovencu, da to, kar uganjata ljubljanski dnevniki nekaj časa sem, ni več „krepka polemika“, temveč čisto navadna rovtarska aurovost v napadanju, nad katero se škandalizira vsak pameten človek, ki ga še ni popolnoma obsedla „strast kranjskih osebnih strankarjev“.

Nele omikavci, marveč tudi priprosto ljudstvo obsoja to že ostudno polemiko in z jezo meče od sebe te z žolčem in sovraštvom do rodne brata napolnjene žurnale.

Tega seveda ljubljanski prepirajoči se — fanatiki ne sprevidijo ali bolje: sprevideti nečejo, da s takim pisanjem zastrupljajo javno življenje, škodujejo na ugledu sami slovenski stvari sploh. Ali tega, kar nečejo oni sprevideti, sprevidja dobro naše ljudstvo in jih sodi po njih — delih. — To velja tudi tu posebno gledé glasila kranjskih „nadkrščanov“.

Vprašanje je jednostavno to-le: ali smatra Slovenec, natin pisave, ki smo ga ožigosali, dostojnim, in ali smatra takov natin polemike primernim sredstvom za vzgojo naroda in povzdigo njegovega moralnega nivoa — ali priznava nasprotno?!

V prvem slučaju moramo seveda prenehati z vsako kontroverzno, da ne pademo na isti nivo.

V drugem slučaju pa smo dosegli, kar smo hoteli, to je: priznanje od strani „Slo-

venca“, da smo imeli prav se svojo obsodbo — Hic Rhodus, hic salta.

„Slovenec“ nam bi hotel predpisovati, o čem naj pišemo. Povedali smo že in bomo povedano tudi danes, da si v tem pogledu ne dajamo od nikogar in ničesar predpisovati. Pri vsem nas vodijo čisti motivi in zato se načelno izogibljemo vsemu, kar bi moglo povzročati ali širiti razdor, kjer je ob danih razmerah složno delo najnujnejša narodna potreba.

Nas vodi načelo: „Salus rei publicae suprema lex — in ne strankarske koristi.“

Kar se pa tiče priobčevanja veselje in plesov na tržaškem ozemlju v „Edinosti“, naj bo „Slovenec“ radi tega kar miren. Za dober uspeh naših prireditelj in dostojno vršitev bomo skrbeli mi, in naj se Slovenec za te nikar ne briga, kakor se mi ne brigamo za neštivilne prireditve njegovih pristašev na Kranjskem.

Vae nasprotovanje našim prireditvam ne izpreminja nič na neoporečnem dejstvu, da so tržaški Slovenci ravno s temi prireditvami izvršili velik del onega, narod probujajočega dela, ki je je ponovno priznaval tudi — „Slovenec“!

V naši notici torej ni šlo za medsebojno borbo, ampak le za način borbe!

To je naš odgovor. Ni tako „krepak“ v „Slovenčevem“ smislu, pač pa pravilen z rodoljubnega stališča!

Malo odgovora „Indipendentu“. — Naša kratka notica o izletu italijanskih znanstvenikov v našo slovensko okolico in na naš slov. Kras je legla težko temu radikalnemu italijanskemu glasilu na želodec. Tej svoji, po naši notici provzročeni mu indispoziciji daja duška v daljši notici, na katero naj sledi tu malo odgovora.

Pred vsem konstatujemo z zadovoljstvom, da smo „Indipendentu“ tako temeljito priti-nili ob zid, da ne more drugače, nego da priznava, da je pribivalstvo naše okolice slovensko!

Pomagati pa si koče s tem, da skuša smešiti — arhitekturo našega „Narodnega doma“. Na to seveda ne odgovarjamo. Ukusi so pač različni. O tem priča najbolje fakt, da v Trstu sploh ni nikakega aloga. Vse hiše so prav za prav navadni — „kasoni“. Vred tega je ukus Tržačanov tako pokvarjen, da se jim kar čudno zdi, ako vidijo kaj — boljsega. Godi se jim kakor pijancem, ki so si slabim vinom tako pokvarili želodec, da se jim dobro vino zdi slabo.

Če pa je res, da so tržaški voditelji pripovedovali znanstvenikom, da obsega „Narodni dom“ vse, kar imamo tržaški Slovenci, potem nam daja zopet povoda, da konstatiramo, da se tukajšnji Italijani italijanske znanstvenike nasramno — farbali. Vprašamo „Indipendentu“, ali so pripovedovali „milim gostom“, koliko glasov so oddalila za zadnjih volitvah tržaški Slovenci in to v vseh razredih in vseh okrajih? In če so povedali, so mari trdili tudi to, da vsi ti volilci stanujejo v „Narod. domu“?!

Zastonj otepaje „Indipendentu“ tako sr-dito okolo sebe! Čm bolj se brani, tem bolj se pogreza v avojih lažeh.

Klin se izbija s klinom! — Dalmatinski Hrvatje naj preditajo večerajšjo številko „Piccola“. Nekateri njih se bodo morda jezili radi take nesramnosti, ali — kupovali in čitali ga bodo še nadalje. Nam je to naravnost zagonetka, kako „Piccolo“ lepo zahaja v Dalmacijo, da si samo sramoti njene sinove. V Dalmaciji, v hrvatski Dalmaciji, se prodaja več istisov „Piccola“, nego vseh hrvatskih novin skupaj.

Včerajšnji „Piccolo“ piše — po avoji stari naradi — uprav banditki o dalmatinskih Hrvatih, ker so v deželnem zboru sklenili, da se v Zadru uvede državna policija.

Tudi mi smo bili proti taki odredbi, ker smo mislili, da bi se zadarskim Korzikancem moglo na drugačen način ustaviti njihova razbojništva. Dalmatinski redoljubi so nas uverili o nasprotnem. Policija zadarske občine je desna roka zadarski ulici, Gorje Hrvatu, ki jej je prišel v krepilje! In zares: zadarski škandali bi ostali za vsi civilizirani svet uganjka, če ne bi vedeli, da je ravno zadarska policija, ki jih favorizira, ki jih direktno zločinski podpira.

Proti taki abnormalnosti res ni bilo drugega leka, nego podržavljenje redarstva.

„Piccolo“ se sedaj zetleva v Hrvate, češ, da so oni bili tisti, ki so vedno izzivali nemire. Dubrovnike, ki so zadnjič potovali na evharistični kongres v Dubrovnik, in ki so jih Korzikanci napadli v Zadru, nazivlje „Piccolo“: „un' accozzaglia viaggiante“ in njihovo pevanje hrvatske himne „Zara villa-neggiata“, „rozazza brutale“, „villana offesa“, „gesta da energumeni“.

Zastonj bi izgubljali časa, da bi z argumenti ispodbijali „Piccolo“ laži o hrvatskih provokacijah. Dokler se bo v Zadru smatralo kakor provokacija, ako se na javni cesti govori hrvatski, dotlej proč z argumenti, ki niso — klin! Ker s klinom se izbija klin.

Socialisti in narodnost. Zadoji „Rdeči prapor“ piše v dopisu iz Gradca:

„Nemška nacionalno-klerikalna večina je v današnji seji proti glasovom nemških soc. demokratov in slov. klerikalcev odklonila predlog Bankovića glede podpore po toči oškodovanim kmetom iz edinega vzroka, ker je bil slovensko stavljen. Nemški nacionalni-klerikalne in liberalne barve se je zale-

tel v brezposelnosti misel, da slovenščini v deželni zboru ne pripada pravica razprave jezika; to stališče rodi absurdno konvencijo, da je pasivna volilna pravica na štajerskem omejena le na tiste, ki so nemščine v govoru popolnoma vešč. Kakor je razvideti iz tega, nacionalizem v resnici mrči ljudem pamet in jih prepušča slepim strastem. Če protestiramo proti blazenju nemškega nacionalizma, ne dajemo odveze slovenskemu nacionalizmu; nasprotno, v nacionalizmu te ali one narodnosti vidimo slejkoprej hudega sovražnika, ki onemogočuje plodovito narodno spravo in kateremu velja naš najostrejši boj. V stvarnem oziru so slovenski nacionalci to pot zastopali nedvomno pravično zadevo, četudi so jo zastopali takšno zelo zgrešeno in nesrečno; vendar pa bi bil napačen sklep, da je slovenski nacionalizem le za sold boljši, koristnejši in pravičnejši kot nemški: oba sta narejena iz istega testa, po obeh se protaka isti strup, ki otruje že itak otrovane politične razmere. Oba sta škodljiva narodov in delavstva. Zatorej velja obema enako naš neizprosni boj!

Gospodje okoli „R. p.“ so dokazali z gornjo notico, da se kregajo a svojo lastno pametjo. Slovenci so imeli pravico, da so postavili svoj predlog v slovenskem jeziku, Nemci pa so storili Slovincem krivico. To je povzročilo tako, v vsem našem javnem življenju. Mi imamo — to priznavajo tudi naši sodrugi — pravico, da se poslužujemo svojega jezika na oblastniških, da zahtevamo šolo v svojem jeziku. Vse to ememo zahtevati z vso pravico tudi po teoriji „R. p.“, a ravno vse to nam Nemci trdovratno odrekajo. Kljub temu ni slovenski nacionalizem v očeh naših sodrugin niti za las boljši od nemškega. Nam se zdi, da pri gospodih okoli „R. p.“ doslednost ni — najmočnejša stran.

Povodom cesarjevega godu bo v ponedeljek 4. oktobra ob 10. uri predpoludne v baziliki sv. Jšta slovesna pontifikalna maša z zahvalno pesmijo.

Smrtna kosa. Na Dunaju je v torek po daljši bolezni v starosti 71 let umrl dvorni svetnik Robert Kristijan Riedl, kapitulat benediktinskega samostana Brovov na Češkem. Dvorni svetnik Riedl, ki je bil do svojega vpočenja deželni šolski nadzornik na Češkem, je bil v šolskem letu 1873-74 profesor klasične filologije na državni gimnaziji v Trstu.

Odpor starišev za slovenske šole v Trstu bo imel danes zvečer ob 8. uri in pol svojo sejo v prostorih „Gosp. društva“ pri Sv. Jakobu. Predsednik.

Razmere delavstva v svobodni luki in socijalna demokracija. S tem važnim predmetom se bavi članek, ki ga priobčimo v jutranji številki. — Opozorjamo nanj naše delavce.

Vrta Slovencev v Trentinu, uradnika juž, železnice, ki sta na ganljiv način dokazala svojo narodno zavezanost v daljni tujini, vabimo, da prigrasita svoj pristop k „Društvu jugoslovanskih žel. uradnikov“ — via Giorgio Galatti 18. IV. — ali pa naj vsaj naznanita svoji adresi. Presrečen pozdrav!

Tržaški tovariši. Vreme v oktobru. Po Bügelsovem vremenskem koledarju bodo prvi dnevi oktobra lepi, topli in solčni. — Padavin ne bo, pač pa jutraj in zvečer goste megle. Od 4. bo izvanredno čist in prozoren zrak, pa hladno in suho vreme. Noči prav mrzle in meglovite. Ob 14. se bo vreme kalilo in sledeče bodo padavine. Temperatura bo boljša. Čez nekaj dni pa zopet čisto in mrzlo vreme. Dnevi od 17. do 24. so čisti, suhi in hladni, zvečer in jutraj mnogokje megloviti. 28. oktober je kritičen dan: niso izključeni potresi in nesreče pod zemljo tega ali prihodnjih dneh dni. Slabo vreme se pa prične že 25. in bo trajalo do konca.

Zimski vojni red na drž. železnicah. — S 1. oktobrom t. l. se uveljavi na progah ces. kr. drž. železniškega ravnanstva v Trstu zimski vojni red. Nepram poletnemu voznemu redu so sledeče nebištrne premembe:

Vlaka št. 25 in 48 prenehata voziti med Jesenicami in Bledom.

Na progi Divača-Pula se ustavlja vlak št. 313 na postajah Heki in Žminj.

Na progi Trbiž-Jesenice se opusti vlaka št. 1720 in 1721; na progi Ljubljana j. ž. Trbiž vlak št. 1722, med Trbižom in Rateče-Belopelju pa vlak št. 1727.

Na progi Ljubljana drž. kol. Kamnik se opustita nedeljska in prazniška vlaka št. 2158 in 2159, na progi Gorica j. ž. Ajdovščina pa vlaka št. 1157 in 1158.

Izven direktnih voz, ki so že sedaj v prometu, bo vozil v zimski sezoni pri brzovlakih št. 1, 2, 507 in 508 po en štirojni voz I, II in III razreda, pri vlakih št. 1 in 2 tudi en spalni voz med Trstom c. kr. drž. žel. in Monakom, nadalje med Trstom in Frenzensfeste kakor tudi med Trstom-Bischofshofnom pri vlakih št. 17 in 20 en voz I in II razreda.

Tržaška mala kronika.

Goljuša a. Anton Gandolfo, star 46 let, dniser iz Trsta, stanujoč v ul. R. borgo št. 35, je včeraj na t. gu Stazione ponujal na prodaj bakren poročni prsten, za zlato. Bil je aetiran, a prsten zaplenjen.

Hvaležnost! Tesar Viktor Masti, stanujoč v ul. Coppa št. 1, je dobil od tesarskega industrijalca Ivana Filirer za nekoliko dni na posodo razno orodje. Ko ga je poslednji včeraj na cesti srečal in ga prosil, naj mu vrne orodje, je Masti osorno odgovoril, celo zažugal Filireru, ki je na eno oko slep: Iz taknem ti še drugo oko! Filirer je suroveža ovadil oblastni.

Zakonska idila. — Predainočnem sta se zakonska Karol in Marija Lakamer, on star 30, ona 39 let, prav pošteno stepla. Zenska je podarila svojemu možu strašno zausnico in razbila povrh še par šip. Zato pa se je pri tem tako raniila na desni roki, da so jo morali spraviti v bolnišnico.

Koledar in vreme. — Danes: Remigij škof. — Jutri: Leodegar šk.

Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 21° C. — Vreme včeraj: oblačno.

Vremenska napoved za Primorsko: Spremenljivo s posamičnimi padavinami. — Zmerni vetrovi. — Temperatura mila.

Naše gledališče.

V nedeljo, 3. oktobra pojde preko našega odra zanimiva in efektna igra. Vprizore namreč Ganghoferjev igrokaz „Valenska svatba“, čedno delo, ki si je pridobilo najboljše ime po vseh večjih odrih. Vsebine te zanimive igre nečemo in ne moremo izdajati, ker je taka, da bi nas predalec vodilo, ako bi jo hoteli analizirati. Za romantičnim ozadjem se skriva resna realnost življenjskih intrig in bojov. Nad vsem dejanjem plava neizmerna ljubezen, zdi se ti, da kar utihniti ne more odmer čutnega klisa ranjenega srca. Razkošno veselje, zlati žarki solca radosti v mladi sreči posijajo za trenutek, razsvetluje se obzorje, v tem priplava velik obak in je temeo.

Zopern smeh hudobnega človeka te zbode, čut zmagojoče pravice in resnice te navdušuje, raduješ se močatih nastopov preprostih mož — ves čas ne moreš obrniti pogleda od pozornice.

Zuraj zajčijo gosli starega cigara, v srce segajoča romanca napojnje vzdih. V dvoranah pa je radost, je ženitvanjska veselica s plesom in z vsami čari veselja in radosti polnega due mlade sreče zaljubljenega para.

Ne, več ne moremo povedati. Pridite in boste videli in boste zadovoljni.

Pred predstavo, ki se prične ob 7½. uri in med odmori, bo sviral salonski orkester Fonda, ki bo izvajal tudi vse potrebne godbene točke predstave.

Tržaška gledališča.

POLITEAMA ROSSETTI. Včerašnja predstava opere „Wally“ je zopet privabila ogromno občinstva, ki ni štedilo s sploškanjem.

Prihodnja predstava opere „Wally“ v soboto.

Vsem onim cenjenim osebam, ki so z ljubeznjivim in sočutnim namenom na razen način počastili spomin naše nepozabljive

Anice

izražamo ganjeni svojo najiskrenejšo zahvalo. Žalujoča družina Benulič.

Restavracija

: Aurora :

Trst, ul. Carducci št. 13.

Podpisani naznanja P. N. občinstvu, da nastopi s 1. oktobrom slavi

ORKESTER

INTERNAZIONAL

(obstoječ iz 7 dam in 1 gospoda), ki bo sviral pod vodstvom gosp. kapelnika Vilhelma Riest velike in izbrane glas. točke. Vsak večer nastop od 7. do 12. zvečer.

Ob nedeljah in praznikih:

MATTINEE

od 10. zjutraj do 1. pop. in od 4. do 12. zvečer. — USTOP PROST.

Restavracija ostane odprta do 1. popolnoči

Nadalje naznanja podpisani, da je restavracija popolnoma prenovljena ter priporoča svojo izvrstno nemško in italijansko kuhinjo. — Pivo I. vrste iz pivovarne „Güss“, kakor tudi izborna vina iz raznih krajev.

Za mnogobrojen obisk se toplo priporoča RESTAVRATER

Josip Domines.

: Odlikovana Pekarna in slaščičarna :

z zlato kolajno in križcem na mednarodni obrtni razstavi v Londonu 1909

Trst, ulica Acquedotto 15. - Podružnica ulica Miramar 9

naznanja slavnemu občinstvu, da ima

trikrat na dan svež kruh.

Prodajalnica je tudi dobro preskrbljena z vsakovrstnimi bliskoti, posebno za čaj; ima razna fina vina in likerje v buteljkah in fine desertne bombone. Sprejema naročila za vsakovrstne torte, krokante itd., kakor tudi vsake predmete za speči. — Ima tudi najfinjšo moko iz najboljših mlinov po najnižji ceni. BREZPLAČNA POSTREŽBA NA DOM. Priporočam se za obilen obisk z odličnim spoštovanjem Vinko Škerk.

Mnenje gospoda Dra. M. Grossmanna

na Dunaju.

Gosp. J. SERRAVALLO

Trst.

Vaše Železnato Kina - Vino Serravallo (Vino di China Ferruginoso Serravallo) je v slučajih železnih in črevesnih bolezni kakor tudi malokrvnosti za rekonvalescente jako priporočeno.

DUNAJ, dne 11. oktobra 1907.

Prof. Dr. GROSSMANN.

Za one, ki stanejo v bližini — kolodvora južne železnice. —

Odprla se je v ulici Benvenuto Cellini (vogal ulice Carlo Ghega)

nova mesnica E. Concilia

kjer najde P. N. občinstvo najboljše vrste volovskega mesa, tolminske teletine, janjčka, poulards znane trdke SIMON JANK v Gradcu, osoljenih in okajanih jezikov in raznovrstno divjašino. Postrežba na dom. — CENE ZMERNE Specijaliteta: Graško meso. V tej mesnici posvečalo se bo posebno pažnjo higijeni.

Odlikovana lekarna Prendini

se je zopet odprla

v ul. Tiziano Vecellio 16

vogal ulice Vittorio Alfieri.

Pohišstvo solidno in elegantno po zmernih cenah Rafaele Italia

TRST — Via Malcantone

Uljudno podpisani naznanja P. N. občinstvu, da se je odprla

v ulici Belvedere 34 : MESNICA

vogal ulice Lodovico Ariosto.

V imenovani mesnici se prodaja volovsko, telečje, kostrunovo in jančje meso ter volovske vampe iz trž. klavnice. — Posebnost: graško meso, štajerska perutnina, volovski osoljeni in okajani jeziki ter telečje glave in noge. — Točna postrežba na dom. — Cene zmerne. Udani Ang. Quintavalle

Telefon št. 11-53

Michele Zeppar, Trst, ul. S. Giovanni 6 in 12

TELEFON šte. 11-85

s podružnico v Zadru

Zaloga

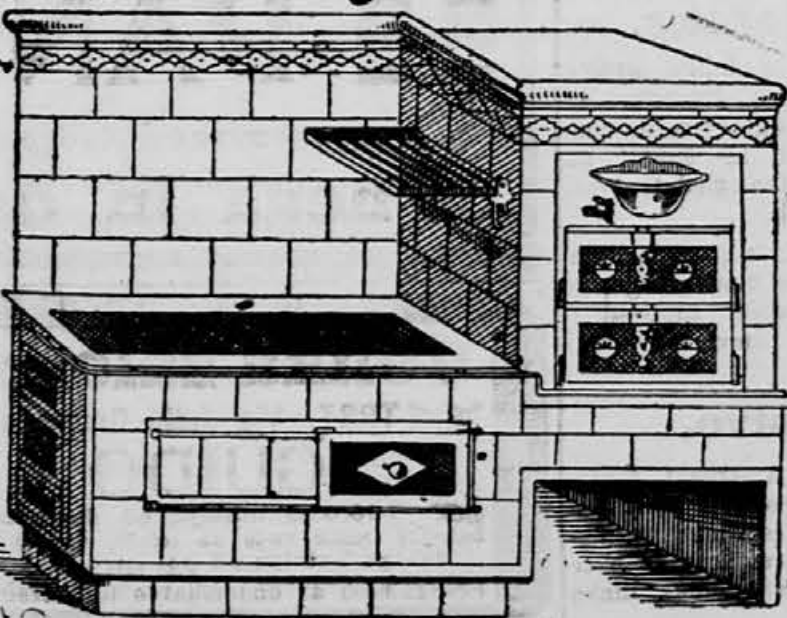
majoličnih peči in štedilnikov (Sparherd) lastnega izdelka.

Edino zastopstvo tovar. majoličnih peči: Carl Mayer's Söhne, Blansko

Jzbera plošč

za stene kakor tud za štedilnike.

Majolič. peč izdelane za trajen ogenj, uporabljive tudi na plin.

V nedeljo popoldne ob 3.30 se bo popravila opera „Werther“

Društvene vesti.

Trž. kol. dr. Balkan. Umrl je včeraj v mestni bolnišnici član društva Armand Hugo. Pogreb bo danes ob 2. uri pop. iz mestne bolnišnice.

Plesni venček z orkestrom priredi veseleli odsek „Trgovskega izobraževalnega društva“ v nedeljo dne 3. oktobra t. l. v na novo preurejenih društvenih prostorih v ul. S. Francesco šte. 2. Začetek ob 8. uri zvečer.

Priporočati bi bilo slovenski plesateljini mladini, da ne prezira naša narodna društva, ker le v teh se svobodno govori naš milo jezik. Ako bi vsa slovenska mladina zahajala le na slovenske prireditve, izključilo bi se iz istih lahko vse one, ki niso zmožni ali ki ne morejo slovenski govoriti.

Zatorej, slovenska mladina na slovenske prireditve.

Glasbena šola Čitalnice pri sv. Jakobu. Danes prične ponk in sicer je vaja za I. tečaj na gosli ob 6. in pol, za II. pa ob 7. in pol.

Telovadno društvo „Sokol“ v Trstu. — Danes zvečer ob 7.30 uri pevka vaja. — Pevovodja.

Glasbeno društvo „Trst“ vabi vse gg. pevce in pevke, ter gg. tamburaše, da se polnočestvilo vdeležijo glavne vaje, ki se bo vršila danes ob 8. uri in pol zvečer v društvenih prostorih ul. S. Sebastiano 6, I. n. (Jadran).

Sokolski odsek v Rojanu priredi telovadbo za moški in ženski oddelek. V torek 5. t. m. ob 4. uri in pol se zberó vsi dečki in deklice v dvorani „Kontumnega društva“, kjer se določijo telovadne ure za vsak naraščaj posebej. Pri naraščaju telovadijo dečki in deklice od 4 do 12, oziroma 14. leta. V interesu naraščaja je, da se priglasijo vsi že v torek, kajti le na ta način bo možno določiti telovadne ure tako, da bo za vse kolikor možno najprimerneje in vsaj veliki večini ustreženo. Najboljše je, da pridejo stariši z naraščajem, da oni povedó svoje mnenje.

Darovi.

Pri povnjenici pristnega terana na Vojšici pri županu dne 29. septembra 1909, nabralo se je za družbo sv. Cirila in Metoda 10 K 70 h. Denar brani uprava.

Za žensko podružnico sv. Cirila in Metoda v Trstu daruje v počestitev spomina pokojne g. Jozipine ud. Pertot, družina dr. Stegá 10 K, in družina Kiriš 10 K.

— V isti namen za dijaško podporne društvo družina Fr. Mikelič 10 K. — Denar brani uprava.

— Akad. fer. dr. „Balkan“ so doposlali: Pola 119 (dr. Ern. Rekar) geom. Brinšek K 10.

— Verdelskemu „Sokolu“ je daroval g. Alojz Kodre 10 K in 50 razglednic.

Vesti iz Goriške.

Volitve v splošni kuriji.

Gorica 30.

Vaše poročilo, da dejanski ni bil izvoljen nihče, je resnično in pridejo torej v ožjo volitev vsi kandidati. Komisija je namreč pozabila upoštevati razpršene glasove (98) pr. določiti absolutne večine, valed česar je ista dejanski večja, tako da je ni dosegel niti Jerič.

(Op. ur. Poročilo, da se bodo vršile ožje volitve med vsemi kandidati, se nam vidi malo čudno. Komisija je končala svoje delo, proglasila Jeriča izvoljenem in on ima pravico izvrševati mandat, dokler ne izreče končno besedo deželni zbor. Ako pa deželni zbor volitev razveljavi, se bodo vršile za Jeričev mandat nove in ne ožje volitve.

Vsekako je napravila velika komisija veliko neumnost. Radovedni smo, kako to konča, mislimo pa, da je edina inštanca, ki ima o stvari odločiti — deželni zbor.)

Vesti iz Istre.

Razpisane službe. Pri okrajnih sodiščih v Paznu, Puli in Krku je izpraznjeno mesto sodnega sluga.

Vesti iz Štajerske.

Leva-človeka Lionela iz Indije kažejo na jesenskem sejmu v Gradcu. Predstave so ves dan in naval je tako egromen, da morajo nekateri posetniki več ur čakati na vstopnice. Pa si je tudi vredno ogledati stvar, ki ni prav ne žival ne človek.

Radl pasje stekline, ki se je pojavila v večih občinah sedn. okraja cmureškega, je radgonsko okrajno glavarstvo zapovedalo pasji zapor za akoro ves cmureški sodni okraj.

Gospodarstvo.

Podraženje klobukov. Avstrijski tovarnarji klobukov so sklenili povišati ceno klobukov za 5 do 10 odstotkov radi tega ker ne prebitano rastejo cene surovinam, iz katerih se izdelujejo klobuki, izlasti žajčja dlaka, dlaka kuncev in bobrov.

Žetev v Bosni in Hercegovini.

Bosansko hercegovska vlada je obelodanila sledeče podatke o letošnji žetvi v Bosni in Hercegovini in sicer se je pridelalo: pšenice 706.000 (leta 1908 — 822.000 kv.); rži 93.000 (1908 — 75.000); ječmena 817.000 (1908 — 520.000); ovsa 664.000 (1908 — 518.000); koruze 2.491.000 (208 — 2.240.000).

MALI OGLASI

se računajo po 3 stot. besedo; masno iskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina stane 40 stotink. Plača se takoj.

Tovariši!

Konsumna zadruga N. D. O. je Podružnica.

je otvorila v ulici Miramar svojo gostilna z vrtom, igro na kroglo, stanovanjem po nizki ceni. Kavarna Minerva 1—5 pop. 1732

Nova slovenska brivnica ulica Sette Fontane 13 se priporoča slavnemu občinstvu za mnogobrojen obisk. Antea Novak. Svoji k svojim! 1733

Nova hišica s 4 prostori in vrtom za K 13.000 se prodaja pri Sv. Ivanu. — Kavarna Nuova Stella Polare Piazza Nuova 1 od 10—11 in od 2—3 Vedova. 1734

Hišica z dekretom za gostilno se prodaja v okraju Piazza Barriera. Nozi 10 odstot. Cena K 20.000. Kavarna Nuova Stella Popolare Piazza Nuova 1 od 10—11 in od 2—3 Vedova. 1735

Mladenič z 2-letno prakso v podjetniški pisarni, 4 gimnazijske razrede, govori slovenski, hrvaški, nemški in laški, išče primerne službe. Naslov pove lns. odd. Edinosti. 1702

Kupujte NARODNI KOLEK.

NOVI DOBODI V dobroznani prodajalnici oblek

Alla città di Trieste, Trst

Velika izbira moških oblek od K 14 do 44, deških od K 9 do 28. — Obleke za otroke od 3 do 10 let od K 2 do 18. Zaloga tu- in inozemskega blaga za obleke po meri, ki se izvršujejo v lastni delalnici. Specijaliteta blaz, jop in srajc za delavce, po neverjetno nizkih cenah.

„Alia città di Trieste“ Trst, ul. G. Carducci 40 (prej Torrente)

V mesnici Josip Zobež Trst

ulica Giovanni Boccaccio šte. 6 in v filijalki v Škorkliji šte. 612.

prodaja se goveje meso lastnega klanja po 44, 48, 52, 68, 72

kakor tudi telečje po 68, 72 in 90 nč. Vampe sveže po 32-36.

Štajerska perutnina. Postrežba na dom CENE ZMERNE. Graško meso.

NOVOST!

Brez konkurence!

Model „Adler“

PISALNI STROJ ŠTEV. II

Dve različni pisavi brez menjave sloga

Na zahtevo se da stroj na poskus, ne da bi se prisililo
... kupiti ga. ...

Na zahtevo se da stroj na poskus, ne da bi se prisililo
... kupiti ga. ...

združeni v enem stroju.

Glavni zastopnik

Rudolf John

Glavni zastopnik

NOVOST!

Brez konkurence!

Trst, ulica S. Antonio 6 (Uhoč v ulici San Nicolò 34)

„Adler“ pisalni stroj.

NOVOST!

Brez konkurence!

PANIFICIO

renomirana tvornica za pečenje izvrstnega

čajnega in dezertnega kruha.

Velika zaloga praznih butelj

TRST, Via delle Ombrelle 5. - Telefon št. 71, Romano II.

GUIDO e UGO COEN

100.000 butelj od šampanjca za refošk. Prodajajo in kupujejo se buteljke vsake vrste za refošk, šampanje, bordeaux, rensko vino, konjak itd. — Velika zaloga butelj od pol litra in 1 in pol litra. Damjane iz stekla opletane.

Prevzamejo se doposiljlatve na deželo. Kupuje razbito steklo vsake vrste.

Izurjena šivilja

sprejema naročila, katera izvršuje na domu naročnikov. Cene zmerno. — Smerdu A., ulica Giustinelli št. 1 O, V. nad. 1722

Mladenič

star 19 let išče službe v kaki trgovini ali pisarni. Vešč je slovenskega in nemškega jezika. Pogoji po dogovoru. — Naslov pove Inzeratni oddelek Edinosti. 1723

Prodaj

zemljišče pri električni železnici v zgornjem Rojanu, 400 sežnjav, za 900 forintov. Naslov pove lns. odd. Edinosti. 1635

Sodi

mali in veliki se prodajo v ulici della Valle 1. 1523

En gros

trgovina s hišo se prodaja. Letni promet čez 500 000 K z malimi režijami. Zadoluje K 10 000 gotovine; ostanek po dogovoru. Kje pove Inzeratni oddelek Edinosti. 1710

Krasni gramofoni

K 32— plošče s slovenskimi in hrvaškimi komadi. Ulica Cavana 4 1703

Pozor! M. LEVI Pozor! Trst - Via delle Beccherie 22, vrata št. 13 Kupuje rabljeno pohištvo, ponošene obleke in šivalne stroje. Pisati dopisnico. Pride sam na dom.

Martin Sreboth

trgovec v Poreču (Istra)

se priporoča gg. krčmarjem, gostinčarjem in zasebnikom kot mešetar v nakupovanju in prodaji grozdja in vina. Tudi prodaja na debelo fižol, krompir in oljino olje, ter trguje s šivalnimi in poljedelskimi stroji.

Posestniki pisalnih strojev

Kdor se hoče izogniti nadležnim in dragim popravilam ter želi ohraniti pisalni stroj v popolnem redu in brezhibnem stanju naj ne zamudi naročiti se za mesečno čistjenje in vzdrževanje pisalnih strojev, s čimer se zjamči stroj za neomejen čas in trajno delovanje. CENA K 1— na mesec za stroj

Alfred Kubiček, Trst

Corso šte. 23, prvo nadstropje. (Popravljalnica pisalnih strojev s zalogo pečatov barv, trakov itd. itd.)

HOTEL „ABBAS“

Ulica Geppa št. 20, Trst

(Piazza Caserma) popolnoma prenovljen in preskrbljen z vsem komfortom. Sobe od K 2— naprej. Omnibus k vsakemu vlaku. Restavracija slov. in nemško kuhinjo. Cene zmerno. Udan J. Woschitz.

Giuseppe Grisi

Uvoz in izvoz jaje in perutnine

— Izključna prodaja perutnine —

Trst - ulica Campanile št. 15 v i s a - vis Alberti

O priliki Binkoštnih praznikov veliki dohodki kokoši. Specijaliteta: letošnji piščanec za pečenje in praženje. Poulards, gosi (stare tri leta), kakor tudi PURANI.

Izvoz jaje, čajnega, kakor tudi navadnega masla. Postrežba na dom.

Luigi Musico

TRST, VIA SAN MAURIZIO 9

Postrežba na dom. Štajerskih in fur lanskih kokoši in razne divjačine. ..

Caro & Jellinek

Družba z omejenim poroštvom

Internacionalno prevažanje in selitve

— na vse kraje —

s posebnimi zaprtimi vozovi.

Caro & Jellinek

Telef. 16-27. Trst - Ulica Carraadori 15 - Trst

Hočete se prepričati?

obiščite velika skladišča

Marije ud. Salarini

Ponte della Fabra 2 | ul. Poste Nuove

(vokal Torrente) Alla città di Londra

Velik izbor izgotovljenih oblek za moške in dečke kostumi za otroke. Povračniki, močne jope, kožubi in rarnih paletotov. Obleke za dom in celo. Delavske obleke. Tirolski liden. Nepremočljivi plašči (pristni angleški) Specijaliteta: blago tu- in inozemskih tovarn. Izgotovljajo se obleke po meri po najnovejši modi, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah.

TVERDEA

Adolf Kostoris

skladišče oblek za moške in dečke

Trst, via S. Giovanni 16, I. n.

(zaraven Restavracija Cooperativa ex Hackler)

prodaja na mesečne ali tedenske obroke obleke in povračnike za moške, perilo itd.

Najdogovornejše cene.

POZOR! Skladišče ni v pritličju ampak v prvem nadstropju

Ravnatelj

.. odvetniške pisarne ..

išče se za Liburnijo (Istra)

Ponudbe na Inzeratni oddelek „Edinosti“ pod

„Practicus 35“